Dnro 001/81/2018

Heikki Taulu

7.1.2019

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen tiistaina 8.1.2019 klo 12.15

HE 93/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Akava kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen otsikon asiassa.

Akava pitää esitettyjä lakeja rekrytointi- ja osaamispalveluista ym. kokonaisuutena, joka mahdollistaa, mutta ei kuitenkaan varmista, kyseisten palveluiden järjestämistä tehokkaasti ja kattavasti eri maakunnissa. Lain keskeisenä periaatteena on ollut mahdollistavuus, joka jättää maakunnille varsin suuren harkintavallan palveluiden järjestämistavassa ja laajuudessa. Tämä on samaan aikaan uhka ja mahdollisuus.

Maakunnilla on esityksen mukaan suuri vapaus ja vastuu toimivan kasvupalvelukokonaisuuden luomisesta omille alueillensa. Tähän sisältyvät näkemyksemme mukaan samaan aikaan sekä esityksen suurimmat mahdollisuudet että keskeisimmät uhat. Hyvin toteutettuna uudistus mahdollistaa eri asiakasryhmät kattavien, oikea-aikaisten ja yksilöllisten palveluiden tarjoamisen kustannustehokkaasti monipuoliselta palveluntuottajaverkostolta. Toisin päin käännettynä säädöksillä ei pystytä ehkäisemään vaikutuksiltaan vaatimattomien minimitason palveluiden järjestämistä tehottomasti.

Näistä syistä uudistuksen vaikutuksia onkin erittäin tärkeää seurata huolellisesti alusta alkaen, jotta mahdollisia tarpeellisia korjauksia säädöksiin, toimintatapoihin jne. on mahdollista tehdä parhaaseen mahdolliseen tietoon perustuen. Esityksen vaikutusarvioinnin perusteella on tosin varauduttava siihen, että uudistuksen näkyvien tulosten saavuttamiseen menee vuosia.

Asukastiheydet ja asiakasmäärät maan eri osissa vaihtelevat huomattavasti. Etukäteen arvioituna vaikuttaa selvältä, että eri puolilla maata on erilaiset mahdollisuudet uudistuksessa tavoiteltujen

kilpailullisten palvelumarkkinoiden syntymiselle. Työnhakijat joutuvat palveluiden näkökulmasta erilaiseen asemaan riippuen siitä, missä päin maata sattuvat työttömäksi joutumaan.

Palvelutarpeen arviointi on tehtävä kahden viikon sisällä työttömäksi ilmoittautumisesta sekä sen jälkeen enintään kolmen kuukauden välein. Palvelutarvearviointi tehdään pääsääntöisesti digitaalisesti verkkopalvelussa, mutta myös käyntiasiointiin on varattava mahdollisuus. Korkean riskin hakijoille tehdään tarkempi arviointi. Arviointi voidaan toteuttaa joko maakunnan tai palveluntuottajan toimesta. Akava on tyytyväinen siihen, että työnhakijoille varataan mahdollisuus myös henkilökohtaiseen asiointiin sekä siihen, että työllistymissuunnitelma on päätetty säilyttää lainsäädännössä.

Monialaisen yhteispalvelun tarve arvioidaan 300 työmarkkinatukipäivän jälkeen sekä alle 25-vuotiailla kuuden kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen ja muilla 12 kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen. Toimintamallia ei säädellä tarkasti lailla. Akavan mielestä monialaisen palvelun tarve pitäisi velvoittaa arvioimaan aikaisemmassa vaiheessa työttömyyttä.

Rekrytointipalveluna olisi esityksen mukaan vähimmäispalveluna oltava tarjolla tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, neuvontaa ja ohjausta rekrytoinnissa ja työnhaussa sekä työmahdollisuuksien ja työntekijöiden yhteensovittamista. Osaamisen kehittämisen palveluina olisi esityksen mukaan järjestettävä ainakin ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Muiden palveluiden tarjoaminen olisi maakunnan harkittavissa. Akava korostaa palveluiden hankintaosaamisen tärkeyttä sekä palveluiden laadun huomioimista hankinnoista päätettäessä. Näkemyksemme mukaan myös syvällisempiä psykologisia arviointimenetelmiä pitäisi aina olla käytettävissä.

Digitaalisena palvelualustana tarjottava Työmarkkinatori muodostaa avoimen valtakunnallisen työnvälityspalvelun, joka olisi maakuntien ja eri toimijoiden käytettävissä. Työmarkkinatori antaa uskoaksemme mahdollisuuden tarjota monipuolisesti mahdollisuuksia työpaikkojen ja työntekijöiden hakuun, yritystoiminnan kehittämiseen, työnhakijoiden oman osaamisen markkinointiin jne. ja sitä pitäisikin pyrkiä käyttämään laajasti ja ennakkoluulottomasti.

Palkkatukea ja starttirahaa koskevat säädökset sisällytettäisiin lakiin alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta. Sisällöltään säädökset säilyisivät keskeisesti nykyisellään.

Valmisteltujen lakiesitysten toimeenpanoa tuetaan kasvupalvelupiloteilla, joilla kokeillaan uudenlaisia kilpailullisia

toimintamalleja, herätellään markkinoita sekä parannetaan maakuntien hankintaosaamista. Maakunnat voivat hyödyntää piloteista saatuja kokemuksia. Palveluiden hankintaosaamisen merkitystä maakunnissa ei liene mahdollista liikaa korostaa. Nykyisiin TE-toimistoihin nähden maakunnille tulee laajemmat mahdollisuudet palveluiden ja palvelukokonaisuuksien hankkimiseen.

Akava ry:n puolesta

Heikki Taulu
ekonomisti

Rautatieläisenkatu 6 puh. 020 7489 400
00520 Helsinki www.akava.fi